

De braaklegregeling: laatste strohalm voor de Grauwe Kiekendief in Nederland?

Zijlstra en Hustings (1992) schetsen in *Limosa* 65/1 een somber beeld wanneer het gaat om de broedvogelstatus van de Grauwe Kiekendief in Nederland. Intensivering in de landbouw in combinatie met veranderende klimatologische omstandigheden in de overwinteringsgebieden hebben een desastreuze afname van deze rode-lijstsoort tot gevolg gehad.

Sinds een aantal jaren probeert de E.G. de overschotten in de landbouw beheersbaar te maken. Één van de maatregelen die daartoe zijn genomen is het toepassen van de zogenaamde braaklegregeling. Agrariërs krijgen een vergoeding indien men akkoord gaat met het uit productie nemen van bouwland. Met ingang van 1993 worden agrariërs overigens verplicht een vast percentage van hun grond uit productie te nemen. In 1992 lag er in de hele provincie Groningen *c.* 13 000 ha grond braak.

Hoewel de agrarische wereld de regeling sceptisch begroet, biedt de braaklegregeling voor natuurwaarden waarschijnlijk goede perspectieven. Het is in ieder geval duidelijk dat de veldmuizenpopulatie juist in braakgelegde percelen aanzienlijke dichtheden kan bereiken. Met het noemen van dit prooidier is direct ook aangegeven welke categorie vogels op dit moment in de Oostgroninger akkers zo opvallend aanwezig is. Muisetende soorten als Buizerd, Torenavalk, Kerkuil, Ransuil, Velduil en de drie soorten kiekendieven profiteren alle van het prooiaanbod in de braakgelegde akkers van het Oldambt en de Veenkoloniën.

In Noord-Groningen is er nauwelijks sprake van grote oppervlakten braakliggende akkers: grote aantallen roofvogels worden hier dan ook niet aangetroffen. Sinds 1989 is de Werkgroep Akkervogels (van Scharenburg *et al.* 1990) bezig met het steekproefgewijs karteren van de Groninger akkerbouwgebieden. Hoewel onze studie in principe alle soorten in de akkers betreft, hebben we in 1992 extra veel aandacht geschonken aan het voorkomen van de Grauwe Kiekendief in met name het Oldambt.

In 1990 lagen daar voor het eerst landbouwpercelen braak. In dat jaar verschenen ook de eerste Grauwe Kiekendieven in het gebied (1-2). In 1991 nam het aantal broedparen toe tot minimaal vijf. Hoewel de oppervlakte braak ten opzichte van 1991 niet drastisch toenam, konden er in 1992 16-21 broedparen worden opgespoord! Hoewel het merendeel van deze vogels op de zware klei van de Dollardpolders was gehuisvest, bieden ook broedgevallen in de Veenkoloniën perspectieven. Kennelijk is het muizenaanbod op de braakgelegde akkers van de zandgronden ook veel beter dan tot dusverre het geval is geweest.

In alle gevallen waren braakgelegde akkers binnen een straal van een paar kilometer van de nestplaats aanwezig.

In tegenstelling tot 1991, toen er ook in braakpercelen met veel opslag van koolzaad werd gebroed, werden er in 1992 uitsluitend nesten in akkerbouwgewassen gevonden. Opvallend is dat alle territoria in de meest uitgesproken open delen van het akkerlandschap zijn vastgesteld. Hiermee verloochent de Grauwe Kiekendief zijn steppe-achtergrond niet.

Naast het vinden van de aanwezige broedparen zijn gegevens omtrent broedbiologie, voedsel en biometrie verzameld. Over het algemeen waren de legsels groot. Een broedpaar wist vijf jongen groot te brengen terwijl het aantal gelegde eieren zes bedroeg. Dit aantal is uitzonderlijk en geeft aan dat we hier ook met uitzonderlijke omstandigheden hebben te maken. In het desbetreffende perceel werden overigens vier nesten gelokaliseerd! In ruimere zin zijn we, gesteund door de Rijksuniversiteit Groningen en Rijkswaterstaat, begonnen met het bepalen van dichtheden van de veldmuis in met name braakliggende akkers. Het ligt in de bedoeling om deze onderzoeksaspecten de komende jaren meer diepgang te geven.

Omdat de Grauwe Kiekendieven voornamelijk in landbouwgewassen als wintertarwe, koolzaad en lucerne broedden, waren wij extra gemotiveerd de nesten op te sporen. Zeker de nesten in lucerne en koolzaad moesten tijdig gevonden worden om uitmaaien te voorkomen. Dit betekende in de praktijk dat contact met de grondeigenaar moest worden gezocht. Door samen te werken met Vogelbescherming en NBLF konden goede afspraken worden gemaakt waardoor de meeste nesten succesvol waren.

Wij kunne alleen maar hopen dat beleidmakend Nederland dit buitenkansje met beide handen zal aanpakken. Alleen dan kunnen de sombere geluiden rond de Grauwe Kiekendief verstommen en zal het mogelijk zijn dat er weer eens positieve berichten uit het agrarische cultuurlandschap komen.

Literatuur

- VAN SCHARENBURG K., VAN 'T HOFF J., KOKS B. & VAN KLINKEN A. 1990. Akkervogels in Groningen. Avi-fauna Groningen.
- ZIJLSTRA M. & HUSTINGS F. 1992. Teloorgang van de Grauwe Kiekendief *Circus pygargus* als broedvogels in Nederland. *Limosa* 65: 7-18.

Ben Koks, Jan van 't Hoff & Ina van der Beld

